

DSBCA07 - DĚJINY STAROVĚKÉHO ŘECKA II - SEMINÁŘ

8. hodina, Diodóros, Pontská říše, Řekové a Indie, Baktrie

DIODÓROS

- Diodóros Sicilský
- Διόδωρος Σικελιώτης (Diodorus Siculus)
- 1. stol. pnl (?–cca 30 pnl)
- Narozen v Agyriu na Sicílii
- Cestování po Středomoří
- Řek, umí latinsky
- Třicet let práce na díle, bez politické činnosti

DIODÓROS

- *Βιβλιοθήκη Ἱστορική, Bibliotheca Historica*
- Dějiny světa od počátku do doby autora (60/59 pnl, původně záměr do 40 pnl)
- 40 knih – 15 z nich dochovaných (1–5, 11–20, zbytek ve zlomcích)
- Dělení do tří částí
- 1) Od počátku světa do konce trójské války, geografické uspořádání, Egypt, Mezopotámie, Persie, Indie, Afrika, řecké mýty, západní Evropa, (trójská válka) – knihy 1–6
- 2) Od trójské války do smrti Alexandra, chronologicky, archaické, klasické období, Makedonie, dějiny Říma od počátku, vývoj v Persii, zachované od tažení Xerxa, knihy 7–17
- 3) Od smrti Alexandra po tažení Caesara do Gallie (?), diadochové, punské války, rozmach Říma, knihy 18–40
- Postupné spojení všech kmenů a říší pod nadvládu Říma

DIODÓROS

- Souhrn dějin, snadná četba, kompilace děl jiných autorů
- K východním zemím, mýtům – Hekataios z Abdér, Ktésiás, Megasthenés, Dionýsios Skytobrachión, Euhémeros
- Řecké dějiny – Hérodotos, Eforos z Kýmé, Theopompos (Makedonie), Kleitarchos (Alexandr), Hierónymos z Kardie (diadochové)
- Římské dějiny – Polybios, Poseidónios
- Kritika za kopírování děl jiných
- Jasný, přehledný styl, zachování děl jiných autorů
- Zachycení velkých osobností a jejich přínos/činy pro lidstvo (*euergetai*)

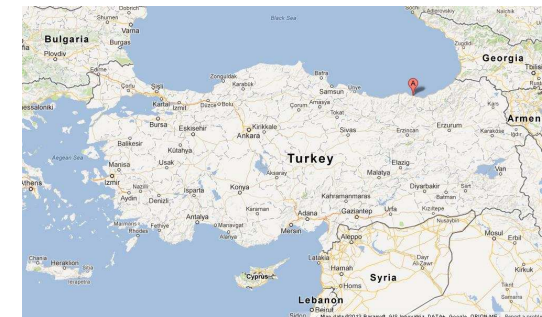
UNIVERSÁLNÍ DĚJINY

- Dějiny lidstva, nejen jedné říše/města
- Od počátku času, dějin, písemných pramenů → do doby autora
- Eforos – 4. stol. pnl, 30 knih, od mytologických počátků do doby Filipa II. (Diodóros, Polybios, Strabón)
- Diodóros
- Níkoláos (Mikuláš) z Damašku – 1. stol. pnl, 144 knih, excerpta z doby byzantské říše
- Kroniky – propojení křesťanských dějin, řeckých mýtů, dějin Asie
- Eusébios z Kaisareie – 3./4. stol. nl, *Kronika*, podle kmenů, od Abraháma do Konstantina I., tabulky s porovnáním, latinský překlad, svatý Jeroným
- Paulus Orosius – 4./5. stol. nl., *Dějiny proti pohanům*, z řeckých a římských pramenů, od Adama do doby autora, 7 knih

PONTSKÁ ŘÍŠE

- Πόντος, řec. moře, od Pontos Euxeinos (Πόντος Εύξεινος)
- Jižní pobřeží Černého moře
- Na východě sousedí s Kolchidou, na západě s Paflagonií, na jihu Arménií a Kappadokií
- Kimmeriové, Arméni
- Osídlen Řeky v archaickém období, kolonizace, od 8. stol. pnl
- Sinópé (dnes Sinop) – z Mílétu, 8. stol. pnl
- Trapezús (dnes Trabzon) – ze Sinópy
- Amastris
- Amaseia – vnitrozemí

PONTSKÁ ŘÍŠE

- Nezávislá města, poté obsazena Achaimenovci, satrapie od 6. stol. pnl
- Alexandr sem netáhl, města získávají opět nezávislost
- Mísení řeckých, perských, místních elementů
- Založení pontské říše
- Mithridatovská dynastie → perský původ
- Kult Mithry (příp. Apollón, Ahuramazdá)

MITHRIDATOVCI

- Ve 4. stol. pnl vládnou v Mýsii
- V době Alexandrových tažení zde vládne Mithridatés II.
- Chvíli nezávislý
- Vazal Antigona Monofthalma
- Zavražděn 302 pnl Antigonem v Kiu
- Jeho synovec Mithridatés (později M. I.) – měl být zavražděn také, varován, uprchl z města do Paflagonie/Kappadokie (pevnost Kimiata), odtud postupné rozšiřování říše

PONTOS

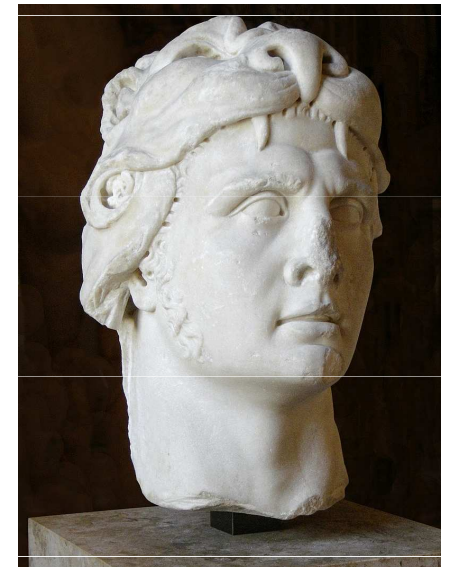
- Mithridatés I. Ktistés (zakladatel)
- 302–266 pnl
- Centrum říše v Amaseie, založení/rozšíření města
- Omezena na vnitrozemí
- V roce 281 pnl přijímá královský titul
- Zisk přístavu Amastris (jeho syn)
- Spojenectví s městem Hérakleia Pontika
- Ariobarzanés – vládne do cca 250 pnl, získává město Amastris v Paflagonii, umírá v boji s Galaty, účastnil se tažení proti Ptolemaiovcům

-
- Mithridatés II. (cca 250–cca 200 pnl)
 - Boje s Galaty, zapojení do sporů o trůn v Seleukovské říši
 - Snaha dobýt pobřežní města x Sinópe (Rhodos)
 - Oženil se se sestrou Seleuka II., dceru provdal za Antiocha III.
 - Mithridatés III.
 - Farnakés I. (cca 190–cca 150 pnl)
 - V roce 183 pnl získává Sinópu, Trapezús
 - Sinópe nové hlavní město
 - Boje s Pergamem

-
- Mithridatés IV. (cca 155–150 pnl)
 - Bratr Farnaka, lepší vztahy s Římem a Pergamem
 - Mithridatés V. Euergetés (cca 150–120 pnl), syn Farnaka I.
 - Spojenectví s Římem, pomoc ve třetí punské válce, proti Eumenovi III., zisk Frygie
 - Dary v Athénách, Délu
 - Otráven 120 pnl v Sinópě
 - Společná vláda jeho manželky (Láodiké VI.) a synů (Mithridatés VI. a Mithridatés Chréstos)

PONTOS

- Mithridatés VI. Eupatór, Veliký (120–63 pnl)
- Vrchol Pontské říše
- Jedy – imunní vůči nim
- Autor několika spisů o botanice, jedech
- Regenti, první léta vlády se skrývá
- Návrat do Pontu, matku a bratr uvrhl do vězení (zde umírají)
- Cíl → Pontos hlavní mocnost v Malé Asii
- Obsazení Kolchidy
- Tažení na sever, získání Krymu a místních řeckých měst, pomoc proti Skythům

-
- Rozdělení Galatie a Páflagonie s králem Bithýnie Níkomédem III.
 - Poté válka mezi nimi, vítězství Mithridata, Níkomédés žádá o pomoc Řím
 - Mithridatés se pokusí vyhnat Římany z Malé Asie
 - Jeho sestra vládne jako regentka v Kappadokii, poté dosazení vlastního syna, poté zásah Říma a dosazení Ariobarzana
 - Jeho dcera provdána za arménského krále Tigrana, spojení
 - Zásah v Bithýnii – sesazení Níkoméda IV.
 - Opět zásah Říma – Níkomédés dosazen zpět
 - Počátek mithridatovských válek

- První válka s Mithridatem (89–85 pnl)
- Níkomédés IV. napadá Pontos
- Jednání s Římem → nic
- Vítězství Mithridata
- Znovuobsazení Kappadokie
- Spory o vedení války v Říme (Marius x Sulla)
- Mithridatés obsazuje téměř celou Malou Asii
- V provincii Asie – masakr všech Římanů a obyvatel z Itálie (80 000)
- Tažení do Řecka (Archeláos), města na jeho stranu (Athény), obléhání Rhodu
- Sullovo tažení do Řecka, dobytí Athén 87/6 pnl, bitva u Chairóneie, Orchomenu

-
- Vzpouora řeckých měst v Malé Asii proti Mithridatovi
 - Tažení další římské armády (V. Flaccus) do Asie, Flaccus zabit při vzpouře v armádě, nový velitel Flavius Fimbria, velitel loďstva Lucullus s ním nespolupracuje
 - Problémy v Říme – Sulla chce rychle zpět
 - Uzavřen mír, Fimbria spáchal sebevraždu
 - Druhá válka s Mithridatem (83–81 pnl)
 - L. Licinius Murena – velí armádám v Malé Asii, opět začíná boj, Murena táhne do Kappadokie, poté do Pontu, bez souhlasu Senátu, odražení útoku, Sulla zprostředkovává mír

-
- Třetí válka s Mithridatem (73–63 pnl)
 - Římané obsazují další části Malé Asie, Kilikie (piráti, poté spojenci Mithridata), spojení se Sertoriem
 - Římané získávají Bithýnii (74 pnl), odkaz posledního krále
 - Mithridatés rok poté vpadá do Bithýnie
 - Posláni proti němu L. Licinius Lucullus, M. Aurelius Cotta
 - Cotta poražen v bitvě u Chalkédonu, Mithridatés obsazuje téměř celou Bithýnii, Luculla zdrží M. Marius
 - Obléhání Kyziku, porážka Mithridata, ztráta téměř celé armády, porážka loďstva, zabití/zajetí římských přeběhlíků

-
- Tažení Luculla do Pontu
 - Bitva u Kabeiry – římské vítězství
 - Obléhání Hérakleie Pontské
 - Mithridatés prchá do Arménie k Tigranovi
 - Dobytí Sinópy, Amisu
 - Žádost o vydání Mithridata x válka
 - Lucullus táhne do Arménie 69 pnl
 - Obléhání Tigranokerty, bitva, drtivé římské vítězství
 - Tigranés ustupuje do Artaxaty, Lucullus za ním, další vítězství, nespokojenost vojáků

-
- Lucullus do Mesopotamie, obléhání města Nisibis, dobytí 68/7 pnl
 - Guerillová válka Mithridata a Tigrana
 - Mithridatés táhne zpět do Pontu 67 pnl
 - Vítězství v bitvě u Zély, opět vládce Pontu
 - Lucullova armáda nespokojená → tažení zpět do Malé Asie, nebojuje proti Mithridatovi, obvinění že bojuje pro zisk, Lucullus zpět do Říma, nový velitel C. Pompeius, lex Manilia → Pompeiovi je dovoleno uspořádat záležitosti na východě podle sebe (válka, mír, dosazování legátů, spojení)
 - Pompeiovo tažení 66 pnl, Mithridatés poražen
 - Tigranés jej nepřijme, Mithridatés prchá do Kolchidy

-
- Pompeius táhne proti Tigranovi → mír, Arménie klientský stát Říma
 - Tažení proti Albáncům a Ibérům na Kavkaze, do Kolchidy
 - Mithridatés do Kimmerského Bosporu 65 pnl
 - Pantikapaion, jeho syn (Macharés) mu nepomůže v boji, zabil ho a sám vládne (nebo sebevražda)
 - Vzpoua dalšího syna Farnaka II., Mithridatés poražen
 - Otrava jedem – nefunguje
 - Požádal svého strážce, aby ho zabil 63 pnl
 - Pohřben Pompeiem v Sinópě nebo Amaseie

-
- Část Pontu do provincie Bithynia et Pontus, část klientské království (do vlády Nerona)
 - Pompeius na východě → ukončení říše Seleukovců, provincie Sýrie, klientská království/spojenci Říma – Arménie, Galatie, Kappadokie, Kolchis, Bospor, Kommagéné, Osrhoéné, Nabatejci, Judea
 - Farnakés II.
 - Občanská válka v Římě, Farnakés táhne do Malé Asie 47 pnl
 - Dobývá bývalou Pontskou říši, poráží římskou armádu v bitvě u Níkopole
 - Caesar přichází → bitva u Zély, porážka Farnaka „Veni, vidi, vici“

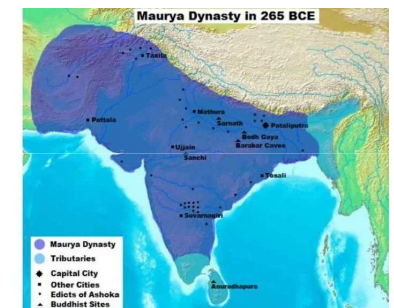
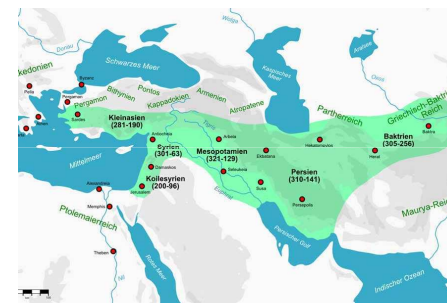
-
- Vojenství – žoldnéři
 - Navenek králové jako Řekové
 - Potomci perských králů (Dáreios/Kýros) a Alexandra
 - K místním kmenům, na východ jako Peršané
 - Více kmenů a vlivů, různorodá říše – Řekové, Peršané, kmeny z Malé Asie, Kavkazu
 - Mince
 - Kaberia na řece Lykos, první *hydraulétés*

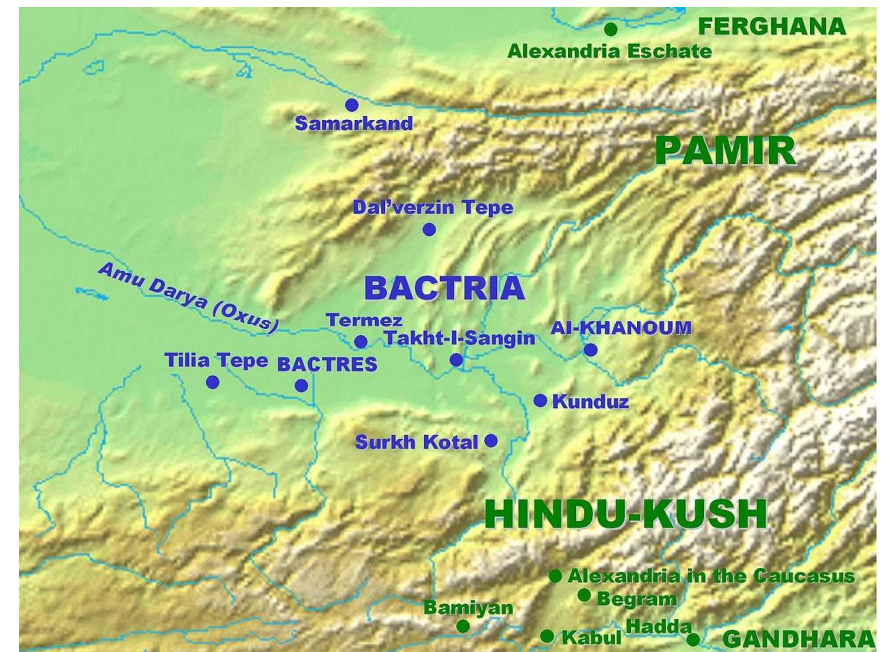
ŘEKOVÉ A INDIE

- Alexandr táhne k řece Hyfasis
- Zanechává zde satrapy/místní krále (Baktrie – Stasanór, Oxyartés, otec Rhóxany; Indie – Póros (x Eudémos) a Taxilés, Peithón)
- Boje Eumena a Antigona do 316 pnl, část k Eumenovi v bitvě u Gabiéné
- Čandragupta Maurja obsazuje indická území
- Seleukos obsazuje východní část Alexandrový říše
- 305 pnl tažení Seleuka k Indu, dohoda o rozdělení území, Seleukos dostává slony, sňatek jeho dcery s Čandraguptou

BAKTRIE A SOGDIANA

- Střední Asie
- Baktra (Balch), Ai-Chanúm
- Satrapie Perské říše
- Samarkand, Alexandria Eschaté
- Sogdianská skála
- Usazení válečných veteránů

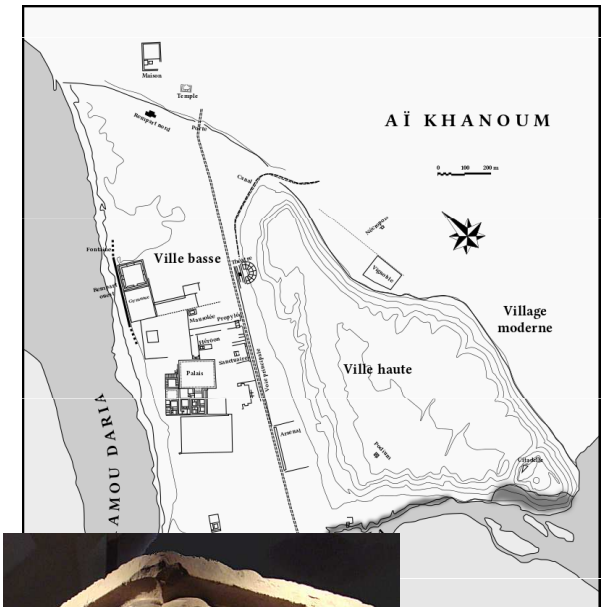
ŘECKO-BAKTRIJSKÁ ŘÍŠE

- Vláda Seleukovců ve východních částech bývalé Alex. říše
- Boje s Ptolemaiovci, oslabení moci, Antiochos II. nebo Seleukos II.
- cca 250 pnl – odpadnutí satrapy Diodota
- Hlavní města Baktra, Ai-Chanúm
- Boje s Parthy (Arsakés I.)
- Bohatství kraje, stavby závlahových kanálů, rozšíření měst
- Odtržení od ostatních řeckých říší (Parthové)
- Umírá kolem 235 pnl
- Syn Diodotos II.
- Spojenectví s Parthy proti Seleukovcům

AI-CHANÚM (AI-KHANOUM)

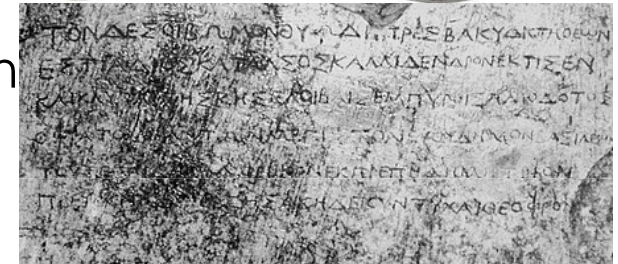
- Založené Alexandrem III.
- Severní Afghánistán
- Řecké město s východními prvky
- Divadlo, *gymnasion*, chrámy (Diův)
- Vývoj řecko-buddhistického umění
- Řecká kultura → do Indie
- Ražba mincí – později s indickými bohy
- Město zničeno kolem 145 pnl

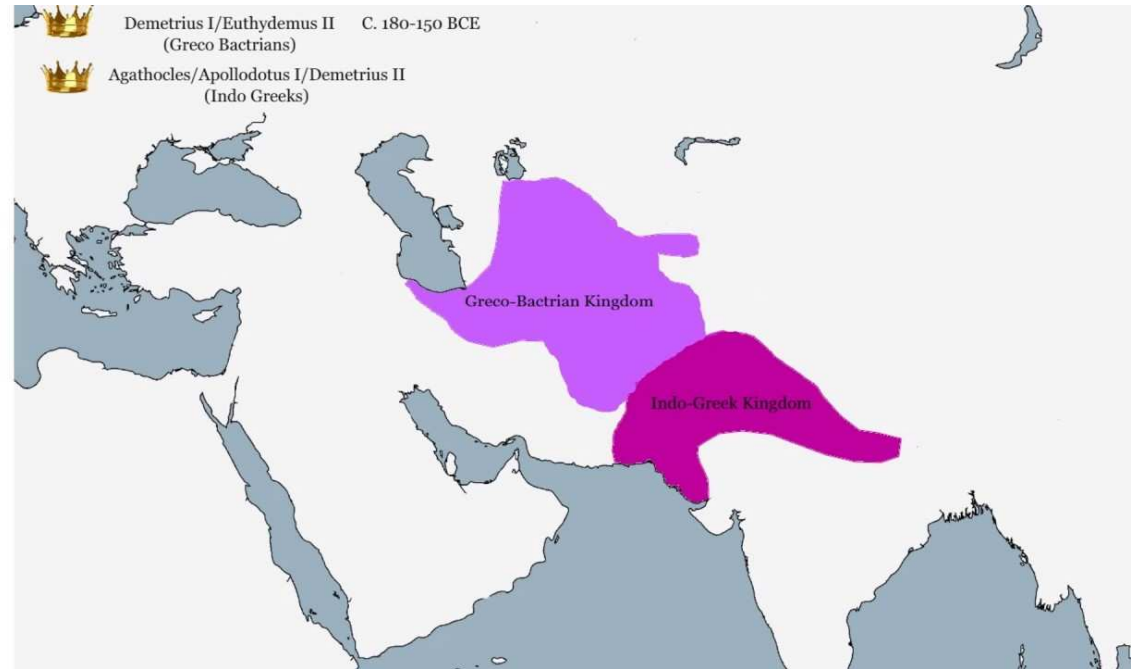

-
- Diodotos II. svržen kolem 220 pnl Euthydémem I.
 - Boje mezi dynastiemi – euthydémovská a diodotovská
 - Připojení Sogdiany, boje s nomády
 - Tažení Antiocha III. od 210 pnl
 - Porážka Euthydéma v bitvě na řece Ariu
 - Obléhání Bakter 208–206 pnl
 - Sňatek mezi dcerou Antiocha a synem Euthydéma Démétriem, uznání krále

- Démétrios I. (cca 200–180/170 pnl), Aníkétos (Neporažen)
- Nápis z Kuliabu
- Tažení do Indie, Maurjská říše se rozpadla
- Neznámý rozsah tažení, po velké části Indie, dále než Alexandr
- Dobyť Paňdžábu, tažení dále přes Gangu
- Založení města Sirkap
- Taxila (Takšašilá) – později hlavní město indické části říše
- Umírá cca 180 pnl
- Spory o trůn, rychlé střídání vládců (Pantaleón, Agathoklés, Antimachos)
- Rozdělení říše podél pohoří Hindúkuš, Řecko-baktrijské království, Indo-řecké

-
- V Baktrii – cca 170 Eukratidés svrhl Euthydémovskou dynastii
 - Z rodiny Diodota, spojenec/příbuzný (?) Seleukovců
 - Odražení Parthů, spojenečtví (Mithridatés I.)
 - Tažení do Indie (x Démétrios, Menandros)
 - Založení města Eukratideia
 - Zabit 145 pnl (vlastní syn/Démétrios II.)

- Po smrti Eukratida I. rychlý zánik Řecko-baktrijské říše
- Eukratidés II., Hélioklés I.
- Kmeny Jüe-č' (Yuezhi) – ze severozápadní Číny do Střední Asie (Xiongnu), poté na jih, tlačí se i Skythové (Sakové), vpád do Parthie, Baktrie
- Rozpad vlády v Baktrii
- Hélioklés prchá přes Hindúkuš, zánik říše kolem 120 pnl
- Jüe-č' – používají abecedu, řecký styl mincí
- Kušánská říše
- Nápis v Rabataku – řecké písmo, král Kaniška

-
- Indo-řecké království
 - Od tažení Démétria I., Apollodotos I.
 - Menandros I. (160–130 pnl)
 - Boje s Eukratidem I.
 - Tažení dále do Indie – Mathura, Pátaliputra, Barygaza
 - V indických pramenech – Milinda
 - Hlavní město Sangala, dále Taxila, Puškalávati (Peukelaótis)
 - Centrum v Paňdžábu, Gandháře
 - Podle buddhistických pramenů konvertoval k buddhismu (*Milinda Paňha*)

- Rozpad říše do menších království, nejasná chronologie a datace, málo informací (řecké prameny nic nezmiňují)
- Agathokleia, manželka Menandra, regentka za syna Stratóna I. – část
- Zóilos I. v západní části, Hélioklés II. (příbuzný Héliokla z Baktrie)
- Antialkidás – vyslanectví k indickým králům
- Filoxenos – sjednocení většiny území království, poté opět rozpad
- Tlak ze všech stran – Indo-skythové (Sakové) ze severu, usazení se v Paňdžábu a na dolním toku Indu, Jüe-č', indičtí králové
- Skythský vojevůdce Maués dobývá Taxilu cca 85–80 pnl
- Azés I. poráží Hippostrata cca 50–45 pnl
- Cca 10 nl poslední králové Stratón II. a III., dobytá Sangala (Rádžuvála)

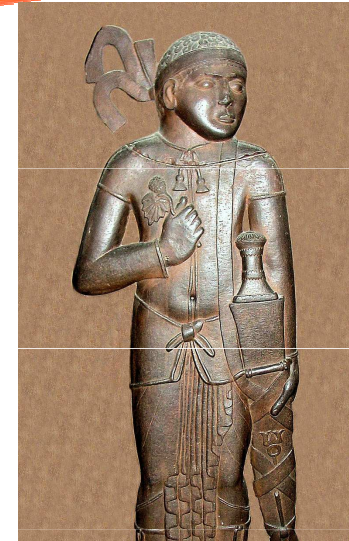

MINCE

- Agathoklès z Baktrie – zobrazení indických božstev
- Portrét panovníka, řecké (indické) božstvo
- Postupně více indických prvků
- Bilingvní nápisy – řecky, charóšthí (brahmí)
- Největší řecké mince vůbec
- Kulaté i čtvercové
- Převzaty Skythy, Kušány i Indy
- Nové zobrazení vládců
- Zlato, stříbro, měď, mědiniki

UMĚNÍ

- Vliv na indické sochařství – Gandhára, Mathura
- Mísení indických a řeckých prvků
- Bharhút (socha Jávany - Řeka)
- Ašókovy sloupy
- Héliodórovův sloup – řecký vyslanec
- Hlavice z Pátaliputry

- Řecko-buddhistické umění
- Stúpy v Sančí a Bharhútu
- Vyobrazení Buddha jako člověka
- Občas doprovázen řeckými bohy/hrdiny

NÁBOŽENSTVÍ

- Buddhismus podporován císařem Ašókou
- Ašókovy edikty (dva psané řecky)
- Podpora buddhismu ze strany řeckých králů
- Menandros I. měl konvertovat
- Stavba stúp
- Zobrazování motivů na mincích
- Dharmikasa
- *Mahávamsa*
- Z Gandháry buddhismus do Střední Asie a do Číny za vlády Kušánů

CESTOVATELÉ

- Skylax z Karyandy
- Megasthenés – *Indika* (Čandragupta Maurja, Seleukos I.)
- Déimachos (Bindusára, Antiochos I.)
- Dionýsios (Ašóka, Ptolemaios II.)
- Eudoxos z Kyziku
- *Periplus Maris Erythraei*
- Dharmarakšita
- Maháarakšita
- Zarmanochégás

-
- Pontos: Roller, D. 2020. *Empire of the Black Sea: The Rise and the Fall of Mithridatic Kingdom*. Oxford: Oxford University Press.
 - Hotje, J. 2009. *Mithridates VI and the Pontic Kingdom*. Aarhus: Aarhus University Press.
 - Indie a Baktrie: Mairs, R. 2020. *The Graeco-Bactrian and Indo-Greek World*. London: Routledge.
 - Sidky, H. 2000. *Greek Kingdom of Bactria*. Lanham: University Press of America.
 - Mairs, R. 2014. *The Hellenistic Far East: Archaeology, Language, and Identity in Greek Central Asia*. Berkeley: University of California Press.
 - Stoneman, R. 2019. *The Greek Experience of India. From Alexander to the Indo-Greeks*. Princeton; Oxford: Princeton University Press.

EXTRA

- <https://jeopardylabs.com/play/riskuj-varianta-1>
- <https://jeopardylabs.com/play/riskuj-varianta-2>